

CREST

VERKTYGSLÅDA - med rekommenderade
åtgärder för att utveckla en hållbar turismdestination

Project part-financed
by the European Union

CREST partners är engagerade i utvecklingen av sina destinationer och vill arbeta för att säkerställa att kommande generationer kan fortsätta uppleva naturen i området. Vi har lärt oss mycket genom deltagandet i CREST-projektet och vill dela dessa erfarenheter med destinationer som har liknande förutsättningar.

Denna praktiska verktygslåda summerar de viktigaste delarna; identifiering av åtgärder som vi tycker är viktigast att ha med i ditt eget arbete. Här finns också exempel som förhoppningsvis inspirerar dig och andra mindre samhällen att bli mer hållbara turismdestinationer.

Målgruppen för denna rapport är lokala samhällsplanerare i samarbete med turistorganisationer, affärsidkare och de som har politiskt inflytande, lokala politiker såväl som EU-politiker och andra makthavare.

Efter att denna verktygslåda med rekommenderade åtgärder har gått igenom, om så bara ett verktyg används, eller en åtgärd genomförs för att uppnå en hållbar destination är syftet med CREST-projektet uppfyllt. Att tillgodose så att hållbarhet genomsyrar varje led i turismplaneringen är en utmaning.

Lycka till!

Innehåll

1. Beskrivning av CREST partner destinationer

Läsö, Danmark

Hvaler, Norge

Koster, Sverige

Orkney, Storbritannien

Whitby, Storbritannien

2. Vad innebär en hållbar turismdestination?

Tre grundläggande principer

När är bra, tillräckligt bra?

Definitioner

Process för att utveckla en hållbar turismdestination

Uppförandekoder

3. Ekonomi

Vision för en hållbar ekonomi

Rekommenderade åtgärder och goda exempel

4. Sociala frågor

Vision för social hållbarhet

Rekommenderade åtgärder och goda exempel

5. Miljö och naturvärden

Vision för ett hållbart nyttjande av miljön

Rekommenderade åtgärder och goda exempel

6. Kvalitet

Vision för en destination med hög kvalitet

Rekommenderade åtgärder och goda exempel

7. Hållbara transportsystem

Vision för hållbara transportsystem

Rekommenderade åtgärder och goda exempel

8. Uppföljning av CREST projektet

Hur kan CREST:s resultat mätas?

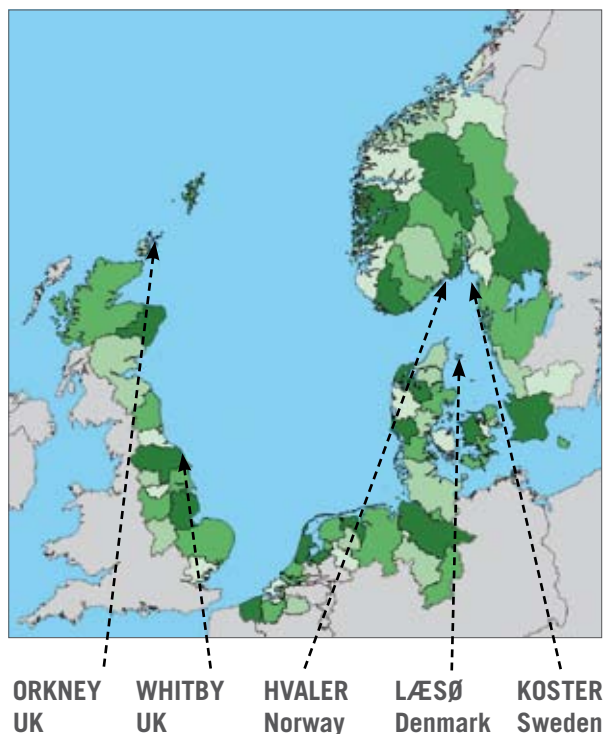
Vad är kostnaden för att använda CREST verktygslåda?

Hur kan CREST-arbetet utvärderas?

Vad händer nu med resultaten från CREST?

Användbara webbadresser

1. Beskrivning av CREST partner destinationer

Representanter från fyra öar och en kuststad i Nordsjöregionen har arbetat tillsammans i CREST-projektet med de två svenska organisationerna Stiftelsen Håll Sverige Rent och Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Syftet med arbetet har varit att hitta verktyg för att lösa gemensamma problem, såväl som inspirera varandra i arbetet med möjligheter. Varje destination har haft olika prioriteringar, men vi har också haft mycket gemensamt. Exempel på det är ett stort antal besökare under en relativt kort säsong, med en överbelastning på infrastrukturen som resultat. Alla partners som ingick ligger nära, eller inom, ett område med höga naturvärden som kan hotas vid överexploatering.

För en hållbar destination finns det också arbete med frågor som rör rimligt boende för lokalbefolkningen, jobbtillfällen hela året och att de yngre inte ska lämna destinationen.

LÄSÖ www.laesoe.dk

Läsö har ungefär 2000 invånare. Under sommaren kommer ett stort antal turister till ön och antalet som befinner sig på ön kan komma upp till 14000. Öns själ ligger i naturen och lugnet, här finns varken större vägar, tåg eller trafikljus. Även om turisterna kan vara många på samma gång upplevs inte trängsel på ön.

Ön har en riklig produktion av matvaror och hantverk, vilka måste hålla en viss kvalitetsstandard för att få öns ”märke för kvalitet”. Det är av stor betydelse för de lokala producenterna att erhålla denna märkning.

Läsös största utmaning ligger i att säkerställa att ön fungerar året runt, för att exempelvis skola ska finnas och vägar ska hålla en viss standard. Det är viktigt att bibehålla Läsös karaktär även under vinterhalvåret, så att ön inte omvandlas till spökstad när det inte finns några turister. Läsös utmaningar innebär också att hantera frågor som brist på arbetstillfällen. I likhet med andra små samhällen är det svårt att hålla ungdomarna kvar på ön.

HVALER www.hvaler.no

Hvaler brukar sägas ligga i det soligaste området i Norge. Detta, kombinerat med en lång kuststräcka, gör att befolkningen framför allt är sommarboende och semesterfirare. Det finns ungefär 4700 sommarhus och ett ökande antal fritidsbåtar. Andelen dagsbesökare till Hvaler gör området till en av de största och mest populära turismdestinationerna i landet. Den bofasta befolkningen är 3900 personer. Vägtransporter når Hvaler via bro eller tunnel som förbinder med fastlandet.

Den största utmaningen för Hvaler är att i princip alla besökare kommer under en kort högsäsong. Antalet besökare gör att de boende på Hvaler nästan tiodubblas under helger och vid sommartid, vilket innebär stora utmaningar för kommunen och befintlig servicenäring.

Kommunen har det största antalet naturreservat i Norge. Hvaler arbetar för att etablera Norges första marina nationalpark. Närheten till områden med höga naturvärden måste tas hänsyn till i planeringen för social infrastruktur och utomhusaktiviteter. Det faktum att Hvaler är en turistdestination måste accepteras lokalt.

Viktiga frågor för Läsö:

- Hitta nya säsonger
- Lokala arbetsplatser
- Balans i befolkningsutvecklingen
- Kvalitetsmärkning för lokala produkter

Viktiga frågor för Hvaler:

- Säsonger
- Balans i miljöfrågor
- Acceptans för turismens fördelar

Viktiga frågor för Koster:

Bibehålla värdsamhället socialt och ekonomiskt

Åretruntboende

Hållbar infrastruktur med vattenförsörjning och energi

Kvalitetsarbete i gästhamnarna

Affärssamverkan

KOSTER www.kosteroarna.com och www.stromstad.se

Koster består av två öar, Nordkoster och Sydkoster, Sveriges västligaste öar. Koster är känt för sitt vackra landskap och är nästan uteslutande naturreservat. Ungefär 300 personer bor på Koster året runt. Under sommartid besöks området av runt 90 000. Öarna är bilfria, och ett stort antal besökare semesterar på cykel och till fots.

Kosters befolkning arbetar med att undvika att utvecklas till en ointressant och tråkig plats, med brist på jobb för de yngre, såväl som utan ett socialt liv, kultur eller utomhusaktiviteter. Detta är faran när ungdomarna flyttar från ön till fastlandet. Samhället på Koster är inte hållbart när skolan stänger och huvuddelen av de boende endast är sommarboende.

Arbete pågår för att etablera Sveriges första marina nationalpark, ”Kosterhavet”. Det är föreslaget att Kosterhavet ska vara en levande nationalpark, som aktivt stödjer den lokala ekonomin och landsbygdsutvecklingen.

Planeringsarbetet som pågår på Koster och i Strömstad kommun ingår också i ett större sammanhang, med integrerad kustzonsförvaltning, i ett samarbete med fyra angränsande kustkommuner i Västsverige. Se gärna www.tillvaxtbohuslan.se I tillägg har Högskolan i Väst i Trollhättan utvecklat en kurs om integrerad kustzonsförvaltning.

Viktiga frågor för Orkney

Hantera besöken av kryssningsfartyg

Förbättra befintliga besöksmål och aktiviteter

Öka kvalitén och utbudet på boende-
anläggningar

Finna nya säsonger

ORKNEY www.visitororkney.com

Orkney består av en skärgård med ungefär 70 öar av vilka 17 är bebodda. Cirka 20000 människor bor på Orkney, de flesta i de större städerna Kirkwall och Stromness, som ligger på den största ön. Varje år tar Orkney emot 160000 besökare, av vilka 30000 kommer med kryssningsfartyg.

Orkney har ett rikt kulturarv, som bygger på mer än 8000 år av mänsklig bosättning. *Neolithic Heartland* på Orkney har tilldelats världsarvsstatus av UNESCO. Orkneys natur har många platser av nationellt intresse. En blandning av kulturfestivaler och evenemang under året har gjort att Orkneys ekonomi har vuxit vad gäller turism, lokal produktion av högkvalitativ mat, drycker och hantverk.

Orkneys historia, landskap och natur är ofta inspirationen bakom juvelindustrin, konst och hantverk.

Med 50 års erfarenhet i energisektorn, är Orkney nu erkänt som en av de platser i Europa som kommit längst med forskning, utveckling och tester av förnyelsebar teknik inom vind och vatten, bioenergi och energieffektivisering.

Ett spännande projekt på Orkney är restaurering av "Hall of Clestrian" i Orphir som ska bli del av ett nytt båtmuseum på Orkney. Hall of Clestrian var födelseplats för den arktiske upptäcktsresanden John Rae. Orkney båt museum håller på att utvecklas till ett besöksmål med hållbarhetsaspekter.

WHITBY www.visitwhitby.com

Den historiska fiskehamnen, en gång berömd för valfiske och skeppsbyggeri, har nu en ekonomi som är starkt beroende av att lyckas vara del av en turismdestination. Besöksattraktioner inkluderar ruinerna från 1300-talet som ligger högst upp på klippan, med anor från 600 e.Kr. Staden var också hemmahamn för kapten Cook och gav inspiration till Bram Stokers novell Dracula.

Staden ligger längs en 43 kilometer lång kuststräcka benämnd "Heritage Coast" med några av Englands högsta och mest spektakulära klippor. Inåt landet omgärdas Whitby av den vackra nationalparken

North York Moors, det största sammanhängande ljungtäckta hedlandskapet i England, en viktig livsmiljö för vilda djur.

Whitby ligger inom två timmars bilresa från miljonstäder, så biltrafik och köer är den största utmaningen för hållbarhet, tillsammans med landskapet och det byggda kulturarvet. Whitby har en befolkning på 13700 med ytterligare 12500 som bor i närliggande områden. Staden har över två miljoner dagsbesökare varje år, under en relativt lång säsong.

Viktiga frågor för Whitby:

Tillgänglighet och transport

Bibehålla ett lokalt samhälle ekonomiskt och socialt

Nå balans mellan miljöhänsyn, sociala och ekonomiska behov

Håll Sverige Rent www.hsr.se har arbetat med kommunikationsstrategin för CREST. Organisationen arbetar med att skapa opinion kring miljöfrågor, förespråkar återvinning och bekämpar nedskräpning genom kampanjer, utmärkelser och miljöutbildningar. Stiftelsen strävar efter att påverka människors attityder och beteende för att stärka en miljömässigt hållbar utveckling.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

www.o.lst.se har arbetat som Lead Partner i CREST. Länsstyrelsen företräder regeringen och står för rätts-säkerhet, mångfald och hållbara helhetslösningar. Länsstyrelsen i Västra Götalands län är en av Sveriges 21 länsstyrelser och ansvarar för statlig förvaltning inom ett brett arbetsfält.

2. Vad innebär en hållbar turismdestination?

Tre grundläggande principer

1. En hållbar turismdestination är en destination som bryr sig. Här är lokalbefolkningen värd, och turisten är en gäst, inte enbart en kund.
2. En hållbar turismdestination leds med syfte att bevara och utveckla den lokala kulturen, naturvärdena och ekonomin. Planeringen är långsiktig i stället för kortsiktig, för att möjliggöra för framtida generationer att uppleva platsens känsla och särprägel.
3. En hållbar turismdestination kräver en god kunskap om destinationens historia, traditioner och de värden som måste bevaras. Det krävs också en hög nivå av medvetenhet och goda relationer med lokalbefolkningen och intressenter i området. Grundläggande för hållbarhet är samarbete och förståelse; hållbar turism ska vara värdefullt för alla inblandade.

När är bra, tillräckligt bra?

Det kommer aldrig ett tillstånd när en destination är helt hållbar. Det finns alltid möjligheter att arbeta för en hållbarare turismdestination, då målbilderna förändras – samtidigt som det alltid finns utrymme för förbättringar. Det är nödvändigt att se hur ett tillstånd kan förändras till det bättre. Forskning finns om hur man beräknar antalet turister som ett område klarar samtidigt som det bibehåller kvaliteten; det som kallas ”bärkraft”. Gränserna är beroende av flera olika faktorer och är olika för varje destination. Varje destination är unik och har sina egna gränser för bärkraften.

Det finns också nationella kvalitetssystem, med kriterier knutna till turismen, såsom för lokal matproduktion och boende. Kriterierna kan behöva anpassas till de lokala förutsättningarna.

Definitioner

Under utvecklingen av riktlinjer för den egna destinationen, har CREST partners arbetat med följande definitioner av hållbar turism:

Tolv syften för hållbar turism (UNWTO och UNEP, 2005) www.unwto.org

1. Ekonomisk hållbarhet
2. Lokalt välstånd
3. Goda arbetsförhållanden
4. Social rättvisa
5. Nöjda besökare
6. Lokal kontroll
7. Välmående samhälle
8. Kulturutbud
9. Mental integritet
10. Biologisk mångfald
11. Effektiv resursanvändning
12. Äkthet i miljön

Åtta huvudutmaningar för hållbarhet (Tourism Sustainability Group, Europakommissionen, 2007) www.europa.eu

1. Minska säsongsb beroendet
2. Lösa problem med transporter kring turism
3. Förbättra kvaliteten för turismjobb
4. Bibehålla och förbättra samhällenas välstånd och livskvalitet
5. Minimera resursanvändningen och avfallsproduktionen
6. Bevara och värdesätta natur- och kulturarvet
7. Tillgänglighet för alla

8. Turism som ett verktyg för hållbar utveckling

Sex grundläggande kriterier för ekoturism (Naturens Bästa, Svenska Ekoturismföreningen, 2002)

www.naturensbasta.se

1. Respektera resmålens begränsningar - minsta möjliga slitage på natur och kultur.
2. Gynna den lokala ekonomin.
3. Miljöanpassa hela verksamheten.
4. Bidra aktivt till natur- och kulturskydd.
5. Satsa på upptäckarglädje, kunskap och respekt.
6. Kvalitet och trygghet på resan.

Utifrån vår lokala kunskap, har CREST:s partners identifierat de huvudutmaningar som bidrar till hållbarhet på destinationerna. Vi har tagit fram en lista med 18 riktlinjer:

CREST 18 huvudutmaningar

www.crestproject.com

1. Lokal ekonomi
2. Natur och biologisk mångfald
3. Miljöskydd
4. Transport
5. Kulturarvet
6. Planering i balans
7. Värdskap
8. Boendet
9. Externa och interna investerare

10. Rimligt boende för lokalbefolkningen
11. Matproduktion
12. Dialog
13. Service och kvalitet
14. Äkthet i upplevelsen
15. Hälsa – för lokalbefolkning och turister
16. Respektera begränsningar
17. Skattesystem
18. Tillgänglighet

De huvudsakliga områdena för att utveckla en hållbar turismdestination har grupperats under fem huvudrubriker i denna verktygslåda:

Ekonomi, Sociala frågor, Miljö, Kvalitet och Transport. Exempel beskrivs för att praktiskt illustrera hur processen går till hos partnererna.

Process för att utveckla en hållbar turismdestination

En grundläggande utgångspunkt, oavsett vem som än arbetar med att utveckla en hållbar turismdestination, är förberedelserna för en tydlig organisation och tydliga planeringsramar. Identifiera vilka åtgärder som ska genomföras, när de ska genomföras, och vem som har ansvaret för att genomföra dem. Detta är utgångspunkten för att dina visioner, syften och mål ska bli till verklighet.

1. **Utpeka ledningen för en struktur; partnerskap och samarbete**
2. **Identifiera vem som ansvarar för att genomföra för de olika åtgärderna och överväg vem som ansvarar för leveransen av processen som helhet.**

3. Bestäm vilka komponenter som är grundläggande för att syften, utmaningar och riktlinjer ska bidra till att utveckla en hållbar turismdestination.

4. Följ upp vilka åtgärder som är möjliga att genomföra på destinationen, och med vilka verktyg.

Uppförandekoder

En gäst som ger återkoppling på en upplevelse kan vara en värdefull informationskälla om hur besöket uppfattades på olika sätt. Genom att agera utifrån denna information kan destinationen göra förändringar och förbättringar till förmån för framtida besökare. Denna information är enklare att samla in om, besökaren som sagt är en gäst och den lokala invånaren ser sig som värd.

Det finns flera exempel på ”uppförandekoder” av vilka några är relevanta för turismarrangörerna inom turism och några för gästerna. Dessa kan innefatta exempelvis föreskrifter, lokala seder och bruk, miljöhänsyn eller regler för naturreservat och andra skyddade områden. Information om uppförandekoder bör finnas lättillgängliga på alla destinationer. Information för att uppmuntra gäster att ta aktiv del i hållbar turism, medvetet eller omedvetet, bör också vara lättillgänglig.

3. Ekonomi

Vision för en hållbar ekonomi

En livlig lokal ekonomi som bidrar till minimal påverkan på miljön och som besökaren bidrar positivt till.

En stabil ekonomi som inte är överberoende av turism och som samtidigt bidrar till ett diversifierat och uppfinningsrikt näringsliv.

Lokalt näringsliv som bidrar till ett mervärde för besökarens upplevelse.

Rekommenderade åtgärder

Identifiera vilka faktorer som är äkta och unika för din destination.

Förädla de resurser som är tillgängliga för dig eller, i vissa fall, upptäck nya eller återuppväck gamla traditioner.

Uppmuntra dem som arbetar med boende och service att visa och informera besökare om lokal konst och hantverk.

GOTT EXEMPEL: Produktion av salt och ull, LÄSÖ

Ön var känd för sin saltproduktion från medeltiden och fram till 1652. Det råder specifika geologiska förhållanden på Läsö, vilket gett extremt salthaltigt grundvatten. År 1652 avstannade produktionen av salt på grund av brist på ved, som behövdes för att värma de stora pannorna. Sedan slutet av 1980-talet har produktionen av Läsösalt återupptagits och är ett utmärkt exempel på hur turismen kan bli en äkta, autentisk och viktig del i Läsös ekonomi.

Ullproduktion på ön har också ökat och utvecklats. Nu finns efterfrågan på de högkvalitativa dynorna från danska fastlandet, likaväl som från utländska köpare. Verksamheten har sex anställda och all ull kommer från lokala får som också bidrar till att hålla landskapet öppet.

Rekommenderade åtgärder

Uppmana affärsverksamheter att samverka och att våga rekommendera andra lokala entreprenörer.

Utveckla upplevelsepaket tillsammans och utnyttja befintliga nätverk.

GOTT EXEMPEL:

Abbey house, vandrarhem, WHITBY

Abbey House är ett första gradens byggnadsminne som renoverats med hjälp av EU-medel. Det är ett bra exempel på att en historisk byggnad byggts om till att erbjuda en hög standard på boende till ett överkomligt pris för grupper, familjer och enskilda. Abbey House syftar till att ingå i ett stödjande samhälle och arbeta med andra lokala affärsrörelser och grupper. De vill för att vara energieffektiva, använda sig av återvinning och avfallssortering samt erbjuda lokalproducerad och ekologiskt odlade matvaror. Det erbjuds också guidade vandringar, musikfestivaler och resor med ånglok. Abbey House vandrarhem är ett etablerat utbildningscenter, som står värd för nationella och internationella skolor och universitetsgrupper som kommer för att studera den lokala miljön och kulturen.

Rekommenderade åtgärder

Utveckla lokal kontroll över produktionen och detaljförsäljning i hela kedjan.

Synliggör lokala produkter och ge konsumenten en möjlighet att välja.

GOTT EXEMPEL: Smyckesdesign, ORKNEY

Juvelindustrin på Orkney har sin grund i designernas passion för miljön på Orkney. Designat hantverk återspeglar naturen, havet, himlen och landskapets färger. Orkneys historia och folketro är också en rik inspirationskälla. Flertalet formgivare har kontroll över hela kedjan, från råmaterial till lokal försäljning och export. Kombinationen av lokala produkter och en välskött organisation för marknadsföring är en viktig bas för ekonomin.

4. Sociala frågor

Vision för social hållbarhet

Lokala medborgare som är engagerade i den administrativa processen på lokal, regional och nationell nivå.

Positiv dialog mellan lokalbefolkningen och besökare.

Rekommenderade åtgärder

Gör en inventering av nätverkande organisationer och relevanta forum.

Stöd den lokala affärsverksamheten som visar på sunda sociala hållbarhetsprinciper.

Stöd småskalig näringsverksamhet som vill utveckla en hållbar strategi.

GOTT EXEMPEL: Sandbrekke Gjestegård, HVALER

Sandbrekke Gjestegård är med i den regionala organisationen för matkulturarvet i Østfold. Lokala traditioner och förädling av lokala produkter är basen i verksamheten. På Sandbrekke produceras ägg och det finns en örtagård. I huvudsak består menyn av nyfångad fisk med säsongens frukter och grönsaker från lokala producenter. Maten tillagas enligt norska traditioner. På Sandbrekke ordnas utflykter för att ta del av den närliggande naturen och kulturen.

Det är viktigt att ta hälsohänsyn i umgängeslivet, både för lokala invånare och besökare. Aktiviteter såsom pilgrimsvandringar, slow food och avslappnande bad i uppvärmd trätunna är komponenter som kan öka välbefinnandet.

Rekommenderade åtgärder

Förbättra den lokala demokratin och sättet att kommunicera.

GOTT EXEMPEL: Kosternämnden, utveckling av dialog, KOSTER

Kosternämnden värnar om lokalbefolkningens intressen. Nämnden väljs vart fjärde år, samtidigt som det är allmänna val i Sverige. Huvudsyftet för närvarande är att företräda lokalbefolkningens intressen i planeringsprocessen för den marina nationalparken Kosterhavet. Olika synpunkter lyfts upp och debatteras i arbetsgrupper. Frågor som rör till exempel vandringsleder, energiförsörjning, hamnutveckling och strandstädning diskuteras. Dialogen som arbetsredskap är grundläggande för Kosternämnden.

Rekommenderade åtgärder

Uppmuntra civilsamhällets aktiva stöd till att utveckla och genomföra hållbar turism.

(Obs att i Storbritannien utgör obetalda volontärorganisationer en viktig del i det "sociala nätverket". Volontärer finns inom t.ex. hemtjänst, konstliv och miljöarbete som använder sin tid och kunskap i sina lokalsamhällen.)

GOTT EXEMPEL: Whitby Beacon Town Forum – en volontärorganisation, WHITBY

I Whitbyområdet hjälper volontärer till att driva och underhålla parker, museum, konstgallerier och historiska byggnader, eller arbetar som nationalparksvakter, som ansvarar för guidade vandringar, samt att underhålla vandringsleder och vilda djurs habitat. Andra plockar skräp från stränderna och sköter blomsteranläggningar. Genom att samla dessa grupper, har Whitby Beacon Town Forum formats av lokala invånare som arbetar utan lön för att utveckla en hållbar turismstrategi för Whitbyområdet. Nu har de bildat ett företag för att genomföra CREST:s rekommenderade åtgärder. Alla inkomster till företaget kommer att användas för att finansiera framtida åtgärder inom hållbar turismutveckling och att gynna det lokala samhället.

5. Miljö och naturvärden

Vision för ett hållbart nyttjande av miljön

Naturvärden ska vara säkerställda och den biologiska mångfalden tillgodoses i planeringen.

Besökare ska vara medvetna om den påverkan som de bidrar till i miljö och sträva efter en koldioxidneutral påverkan.

En hållbar miljöpåverkan ska vara drivkraften bakom de beslut som tas.

Rekommenderade åtgärder

Identifiera behovet av att bevara det lokala natur- och kulturarvet.

Gör en inventering och planera för hur det lokala arvet ska säkerställas för framtiden.

GOTT EXEMPEL: Hus med sjögrästak, LÄSÖ

Ett särskilt fenomen på Läsö är halvtimrade hus med tak av sjögräs. De är kvarlevor som utgör ett unikt kulturarv, men idag finns endast 22 stycken kvar. De är byggda med vrakgods från skepp som förlit i närheten av Läsö. På ett lokalt museum finns möjlighet att också ta del av hur ett av dessa hem såg ut ursprungligen.

Husen med sjögrästak ger en lokal identitet till det omgivande landskapet, och skapar en bro mellan historien och framtiden. De är viktiga exempel på hur det lokala arvet underhålls av samhället.

Rekommenderade åtgärder

Uppfyll besökarens behov genom välmående i landskapet och dess flora och fauna.

Stöd underhåll för att hålla den naturliga miljön i ett sunt tillstånd.

Utveckla samarbete mellan alla olika intressenter.

GOTT EXEMPEL: Marin nationalpark och Skärgårdstjänst, HVALER

Skärgårdstjänsten genomför miljöarbete längs Hvaleröarnas kuster. Syftet är att tillhandahålla goda kommunikationer och säkerställa besökarens upplevelse, med hänsyn till kvalitet och bekvämlighet. Skärgårdstjänsten har två båtar som används till att städa stränderna på våren och som samlar in ungefär 80 ton skräp varje år.

Träd och buskar har ersatt det ursprungliga öppna beteslandskapet. I arbetet med att hålla landskapet öppet håller skärgårdstjänsten får på flera öar, samtidigt som röjning för hand genomförs. Detta arbete är i linje med den framtida marina nationalparken i Hvalerområdet. En annan viktig del som ingår i skärgårdstjänstens uppdrag är att utveckla och se över de skyddade fågelområdena.

Rekommenderade åtgärder

Genomför en inventering av förnyelsebar energi.

Undersök om solpaneler, vind- eller vågkraft kan ersätta traditionell uppvärmning.

Håll seminarium och diskutera teman såsom förnyelsebar energi, avfallshantering och ekologiskt jordbruk.

GOTT EXEMPEL: Ksters trädgårdar och Eko-camping, KOSTER

På Nordkoster ligger Ksters enda naturcamping. Här arbetar man med ekologi och hållbarhet. Exempelvis drivs belysning och fläktar med solenergi. Onödig vattenförbrukning förhindras genom att man själv med fotpump pumpar upp den vattenmängd som man behöver. Varmvatten värms på gasolspisen eller vedkaminen. Toaletterna är biologiska, s.k. mulltoa. Naturcampingen är efterfrågad och har varje säsong ca 11000 gästnätter.

På Sydkoster arbetar ”Ksters trädgårdar” med bl.a. permakultur, cykelguidning och utomhuspedagogik. I trädgården fokuserar man på ekologi, inspiration och försäljning av grönt. Allt som odlas är ekologiskt, och i caféet erbjuds även lokalt producerade maträtter och drycker. Maten anpassas till säsongen, följaktligen är menyn för maj annorlunda än den i september.

Rekommenderade åtgärder

Deltaga när arbetet med att utforma nya naturreservat och nationalparker är på gång.

Samarbeta med planerare för att säkerställa utvecklingen av hållbara aktiviteter inom områden med höga naturvärden.

GOTT EXEMPEL: Marin nationalpark och lokalt fiske, KOSTER

Sveriges första marina nationalpark är på väg att bildas, med planerad invigning i september 2009. Den marina miljön runt Koster påverkas av Atlanten och hyser livsmiljöer och arter som inte finns någon annanstans i svenska vatten. Detta område, Kosterhavet, är också ett värdefullt område för friluftsliv som ett av Sveriges mest besökta turistområden, såväl som ett viktigt område för fiske. Att skydda och bevara naturvärdena och ekonomiskt välstånd i Kosterhavet är en utmaning för planerarna i den kommande nationalparken.

6. Kvalitet

Vision för en destination med hög kvalitet

Natur- och kulturarvet, kulturen och en känsla för platsen är sammanvävda i besökarens upplevelse samt en del av destinationens marknadsföring.

Turism med kvalitet snarare stärker än utarmar de naturvärden som finns på destinationen.

Besökarens och invånarens respektive behov ska tillgodoses utifrån destinationens bärkraft.

Besökare är välkomna året runt.

Rekommenderade åtgärder

Utveckla en strategi för att säkra god tillgång på välutbildade guider för att ha "berättare" för området.

Identifiera kvalitetskriterier för auktorisation av officiella guider på destinationen.

GOTT EXEMPEL: Historieberättande, LÄSÖ

Läsö utgör ett gott exempel på hur erfarna "berättare" kan levandegöra historier. Läsös befolkning har tagit med i planeringen att kvalitativ guidning och bra historieberättande är viktigt för dem som besöker Läsö. Att berätta en historia om saltproduktion på ett sätt som är intressant för alla ål-

dersgrupper är en utmaning. Med kroppsspråk, olika röstnivåer och rätt mängd av detaljer kan historieberättaren leverera ett minne för livet till besökaren.

Ett annat exempel är att tillgängliggöra naturen på ett sätt så att det blir intressant för olika grupper. Detta kan vara en viktig komponent som stimulerar besökare att återvända flera gånger samt rekommendera destinationen till andra.

Rekommenderade åtgärder

Uppmuntra tydlig skyltning så som "lokalproducerat" eller "produkt från regionen".

Uppmuntra företagare och anställda i olika branscher att stödja och lyfta fram lokala produkter.

GOTT EXEMEPL: Lokal matproduktion, ORKNEY

Odling formar Orkneys landskap och det finns rikligt med lokalproducerad mat tillgängligt. De flesta produkter är kommersialiserade idag, men mångåriga lokala traditioner ligger till grund. Orkneys produkter finns att tillgå på de flesta restaurangerna och affärerna. I flertalet av restaurangerna är det en självklarhet att skriva "Orkney ost" i stället för bara "ost".

Att tänka igenom matens resväg rekommenderas. Lastbilar, fartyg och flyg transporterar mat runt hela världen, vilket utgör ett slitage på miljön som ibland kan vara hälsoskadligt. I större utsträckning bör vi alla välja mat från ett "tidigare steg" i näringskedjan och fokusera på den lokala och naturliga produkten. Vi kan på så sätt bidra till att minska global uppvärmning, luftföroreningar och undvika gifter, samtidigt som vi stödjer lokala tillverkare och njuter av färsk och smakrik mat.

Rekommenderade åtgärder

Säkerställ att mätbara kvalitetssystem finns på plats.

Gör viktiga entréer attraktiva, såsom ankomsten till en ö eller kustkommun.

GOTT EXEMPEL: Blå flagg, HVALER

Blå flagg kampanjen drivs internationellt av "Foundation of Environmental Education", en oberoende ideell organisation. Företrädare i Sverige är Stiftelsen Håll Sverige Rent. Blå flagg är en symbol för höga miljökrav, samt för hygien och säkerhet längs stränder och i hamnar. Blå flagg grundades 1985 och finns i dag i över 35 länder. Arbete pågår i Hvalers hamnar.

7. Hållbara transportsystem

Vision för hållbara transportsystem

En destination där alternativa och miljövänliga transportsystem uppmuntras.

Transportfrågorna kring både gods och människor finns med i hela planeringsprocessen.

Rekommenderade åtgärder

Uppmuntra besökare att använda sig av alternativa transportmedel genom att resan till destinationen tillför ett extra värde till upplevelsen.

Återuppliva äldre former av transportmedel genom att använda moderna teknologi för att säkerställa att de är miljövänliga.

GOTT EXEMPEL: Uppmuntra alternativ till bilåkande, WHITBY

De flesta besökare kommer bilvägen till Whitby, vilket bidrar till att trafikstockning är det största problemet för området. Likväl finns två historiska järnvägar som erbjuder alternativa resvägar. En linje har blivit restaurerad av "Heritage Railway", en grupp av volontärer. Denna linje transporterar idag cirka 320 000 passagerare varje år genom North York Moors nationalpark. Den andra linjen, som länkar till det nationella järnvägsnätet, har bara fyra avgångar om dagen, men är en mycket uppskattad tågsträcka i England – känd för det vackra landskapet. Tätare turer skulle möjliggöra för fler besökare att lämna sina bilar hemma, slappna av och njuta av vyerna på vägen, så att resan till destinationen ger ett extra värde för besökarens upplevelse.

Rekommenderade åtgärder

Genomför en plan för hur destinationen ska ta hand om sina besökare.

Uppmuntra användning av miljövänliga transportmedel vid utveckling av färjetrafik.

Integrera landtransporter i en hållbar utveckling.

GOTT EXEMPEL: Mottagande av kryssningsfartyg, ORKNEY

Den största utmaningen på Orkney i arbetet för en hållbar turismutveckling är hanteringen av kryssningsanlöp som kan innebära så många som 5000 besökare på en och samma dag. Alla besökarna kanske vill se de historiska platserna på samma dag. Detta innebär en utmaning, inte minst vad det gäller transporterna på Orkney. Destinationens ledning kräver samarbete och samordning. Arbetet innebär att alla som är med och är engagerade ska vara överens om hur det hela ska gå till. Det är en fråga om att identifiera vilken typ av information varje deltagare behöver och vem som är ansvarig för vilken åtgärd. Varje besökare måste känna sig välkommen och lokalbefolkningen bör känna till fördelarna som besöken innebär för ön.

8. Uppföljning CREST projektet

Hur kan CREST:s resultat mätas?

CREST-projektet har varit ett inspirerande arbete som genomförts under två år. Undersökningar och skrivbordsstudier tillsammans med studiebesök till områden med goda exempel på hållbar turism har resulterat i denna CREST verktyglåda med rekommenderade åtgärder. Det har pågått ett kunskapsutbyte i ett transnationellt sammanhang, med huvudfokus på området runt Nordsjön. Hur man ska utveckla idéer för att skapa nya jobb och hur den lokala befolkningen ska arbeta i planeringsarbetet för destinationen har varit gemensamma diskussionsämnen.

CREST:s partners har samarbetat för att finna vägar att möta utmaningar och projektet har öppnat upp möjligheter för att definiera och ta i tu med frågor om hållbarhet tillsammans med turistsektorn. Deltagarna har tillgodogjort sig nyttan av att respektera och förstå betydelsen av lokal historia, traditioner, kultur, ekonomi och miljö.

Om någon, efter att ha gått igenom denna verktyglåda, använder ett åtminstone ett verktyg för att införa hållbarhet på alla nivåer i turismplanering, så har CREST projektets arbete varit väl värt.

Vad är kostnaden för att använda CREST verktyglåda?

Varje destination är unik och länderna runt Nordsjön har olika skattesystem. Vid start och genomförande av nya aktiviteter ställs ofta frågan om investering. En kombination av människor med entusiasm och passion, affärsmänniskor och pengar kan leda till oanade förändringar på våra destinationer. Detta projektet har handlat om hur det lokala samhället kan ha utbyte av fördelar från turismen ekonomiskt, miljömässigt och socialt, samtidigt som den stöder en god livskvalitet för kommande generationer.

Hur kan CREST-arbetet utvärderas?

CREST-projektets verktyglåda kommer att vara tillgänglig i digital form för att spridas till intresserade runt Nordsjön. Målgrupperna för denna verktyglåda är lokalbefolkning i samarbete med turismorganisationer, affärsrörelser och de med påverkansmöjligheter – från lokala politiker till EU politiker och andra med politiskt inflytande.

Vad händer nu med resultatet från CREST?

Resultatet av arbetet måste synas på destinationen.

Omsättning till praktisk verkstad – kontakter med politiska instanser m.fl.

Arbete utifrån var vi står, identifiera vart vi ska – och mät resultatet av arbetet.

Inventera vilka resurser som destinationen har.

Akademisk trovärdighet i arbetet.

Praktisk erfarenhet.

Nerifrån och upp-perspektiv.

Överenskommelse för intressenter att skriva under på.

Guidepooler för att genomföra bra värdskap på varje destination.

Bra samarbete lokalt – det måste vara "gott flyt".

Utveckla aktiviteter med syfte att behålla gästerna på destinationen för längre tidsperioder.

God dialog med lokala myndigheter är viktigt.

Återvinning ska vara enkelt.

Uppmuntra kortare distanser mellan konsument och producent.

Infrastruktur måste utvecklas.

Kvalitetsmärkning för produkter och aktiviteter.

Genomför lokala projekt.

Idéer om nya projekt är under utveckling.

Användbara webbadresser

www.crestproject.com

www.cat.org.uk

www.carbontrust.co.uk

www.visitnordjylland.dk

www.ecotourism.org

www.gdrc.org

www.id21.org

www.cstn.org.uk

www.ec3global.com

www.countrysideaccess.gov.uk

www.naturvardsverket.se

www.eco-label.com

www.naturesbasta.se

www.visitscotland.com

www.tourismtrade.org.uk

www.green-business.co.uk

CREST:s partners önskar alla lokalt engagerade medborgare, turismorganisationer, affärsrörelser, lokala politiker, EU-politiker och andra makthavare LYCKA TILL med arbetet att utveckla hållbara turismdestinationer.

Vi hoppas att något i CREST:s verktygslåda var givande för dig på vägen!

Vi tackar också alla som har stöttat och arbetat med CREST under 2006-2008

Webbplatsen www.crestproject.com är tillgänglig till och med 2010.

Gå gärna in och titta!

Denna verktygslåda med rekommenderade åtgärder är framtagen av CREST-projektet, som består av sju partnerorganisationer, inklusive fem turismdestinationer i Nordsjöområdet. Projektet har delfinansierats av Nordsjöprogrammet och EU Interreg IIIB 2006-2008.

